

barvitost izraza, iz njega raste blesk in občutje celote. Trojnost pripovedovanja pomnožuje vidike, eno življenjsko dejstvo se lomi in tolmači v treh duševnih smereh. S to večstranostjo osebnih zrcaljenj je podan neki nadoseben, objektivni činitelj, zlasti se pa dviguje razmah celote. Avtor njih zaporednosti izvablja formalne in simbolne učinke. Svojevrstni stiki in kontrasti, vzporedbe in odjeki dosežajo razen učinkovitosti, ki jo zgolj tehnično pogodijo, često še neki simbolni poudarek (n. pr. str. 66/67.).

S prevodom je Levstik znova pokazal svoje prevajalske sposobnosti. Vešče je podal živost in občutje celote. Prožnost izraza in obsežno besedje sta mu omogočila, da je poustvaril vso barvitost Tagorejevega sloga. Prevod se močno drži teksta, a je v besedi in skladnji ves domač. Zdi se mi pa, da je prav stremljenje, da bi ostal jezik pri skrajni zvestobi originala vendarle pristen in domač, vsaj deloma vzrok, da prevod ponekod ni čuvstveno dovolj ubran. Levstikov jezik je vseskozi klen, ni pa povsod prečiščen. Prevajalec za Tagorejev nad vsakdanje dvignjeni slog ni našel vselej dovolj žlahtnega izraza. Kdo ne čuti neskladja n. pr. v stavku: „Jaz sem Kalin častilec in nekega dne ji bom resnično služil s tem, da *posadim* Bimalo na njen oltar, na oltar uničenja?“ (str. 96.). Ubranstvo zadnjih strani knjige moti stavek: „Glasovi noči *se šemijo* na vse mogoče načine“ (str. 261.). Levstikov prevod je zlasti plastično in šele potem tudi emocionalno dognan. Prevajatelj je vselej točno pogodil sliko, toda mestoma je ni čuvstveno poglobil in strnil z doživetjem, katerega naj sporoča. Poudarjam pa, da so to le posamezne hibe, ki ne morejo zatemniti velikih Levstikovih prevajateljskih vrlin. Saj se je ognil nasprotno, mnogo hujše in ob Tagorejevem lirizmu nevarne napake, namreč osladnega čuvstviteljstva.

P. Pajk.

Felix Timmermans: Župnik iz cvetočega vinograda. Avtoriziran prevod iz flamščine. Prevedla Zdenko Knez in dr. Rajko Ložar. Opremil arh. Ivo Spinčič. 1931. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. 161 str.

Tudi druga knjiga „Leposlovne knjižnice“ obravnava religiozni problem.

Avtor je častilec Frančiška Asiškega, njegov Bog je enostaven, svetel in preprost. Pot do njega je: „otroško verovati in iti veselo, ponižno k luči, ki sveti na koncu.“ (153.) Toda taka vera ni dana vsakemu, to je milost, ki jo prejmejo le nekateri. Tako vero ima Leontina, ena izmed onih, „ki padejo kakor cvetje iz božjih rok čez ozidje sveta in tam razširjajo svoj čudoviti vonj“. (157.) Tako vero ima njen stric, ki čuti v vsakem utripu zemlje samo pesem hvalnico Bogu. Svoje župnišče je nazval „Cvetoči vinograd Gospodov“ (21), saj „Bog je vinograd, ali tudi dober vinogradnik“ ... „in mi ljudje smo grozdje njegovega vinograda. Koža in koščice — to je naše telo, vino — naša duša.“ (30.) Leontina se mu zdi kot najčudovitejše vino, „sveža in sladka, otroška in pogumna, polna vdanosti in bogatega zaupanja.“ (159.)

Izidor pa, ki ve, da je Leontina zanj drugače izgubljena, hrepeni po tej veri in nad vse vdano čaka na čudežno razodetje. Toda zaman. Župnik je prepričan, da je Izidor „ena izmed onih mračnih duš, ... pol luč, pol tema; in te se spremene manj nego zakrknjene duše zločincev ali bogokletnikov“ (101), zato prepove Leontini njeno ljubezen do njega, da bi ne izgubila Boga „in naredila iz svoje duše gnezdo hudičevo.“ (103.) In Leontina se žrtvuje in doseže s svojo svetniško smrtjo milost, da Izidor čudežno zaveruje. Izidor pa

je poln hvaležnosti; on jo je umoril, vendar ni žalosten in se ne čuti krivega; saj je nov grozd, ki ga je Gospod „določil za svojo nebeško čašo.“ (158.)

Vsa knjiga ni drugača kot ena sama dolga, često tudi dolgovozna pesem. Vse, kar ni neposredno pesnikova last, kar je odmev nekega objektivnega sveta, ki je njemu, harmonično zaokroženi enoti, tuj, je neumetniško. Karakteristika oseb je okorna, pada često iz celote in se razblinja. Izidorjeva razkrhanost, njegovo bogoiskateljestvo ni psihološko plastično, je neživljenjsko — tuj svet, ki ga nerazdvojeni pesnik pač opisuje z besedami, a ga ne doživi. Moment, ko Izidor čudežno zaveruje ob umirajoči Leontini, ni prepričevalen, tako da Leontinino trpljenje in smrt izzvenita kot neutemeljeno nasilje fanatičnega župnika. Kajti dokler bo Leontina zmožna ljubiti s tako poduhovljenostjo vse, kar je lepega in dobrega na Izidorju, bo njena vera v Boga, če ji je bila dana po naravi, samo rasla. In če je Izidorjev duševni preobrat sploh na kak način mogoč, je v sožitju z njo. Sicer se pa njegova narava, njegovo bistvo kot tako protivi doživljanju Boga v taki obliki, kot je lastna Leontini in župniku, zato je čisto napačno, iz tega sklepati na trmo in trdovratnost, kot to dela župnik, ki vidi v Izidorjevem stanju učinek slabih knjig in sovražnega časa. Če bi bilo samo to, bi bila „spreobrnitev“ možna.

Najvišja oblika sožitja je toleranca in težnja, da pride vsakdo do „svoje podobe“, kot jo narava zahteva od njega, ne pa, da si jo krivenči po tuji obliki, za katero nima dispozicij. — Neposredno umetniško učinkuje le Leontina, ko n. pr. instinktivno sledi svojemu elementarnemu gonu in pade Izidorju brez misli okrog vratu, pri čemer ga docela pozabi „spreobračati“, dočim ostane absolutizem njenega brezobzirnega očeta in omlednega strica le sila, ki jo bo vsak svobodno misleč človek z ogorčenjem odklonil.

Kajti če župnik izgovori pomembne besede: „Vse življenje je boj, in ako padete, se vam bo odpustilo, če ste se poprej borili. Padec brez boja pa je pokvarjenost duše“ (61), in četudi Leontini poudarja, da se mora Izidorju odreči prostovoljno, na podlagi samostojne odločitve, je to le lepa krinka, dočim o kaki „svobodni volji“ pri Leontini pač ni govora, ker mora vsak na prvi hip spoznati, da je v svojih sklepah docela pod vplivom župnikove volje in župnikovih besed.

Delo moti vsiljiva tendenčnost v obliki teoloških tirad, ki mu jemljejo precejšnjo mero umetniške neposrednosti.

Vse je ena sama molitev, toda ne koral, marveč enoglasna struna, ki izzveni radi preprostega ponavljanja iste variirane teme često v monotonost. Ta enostavnost je včasih le preveč iskana, ta preprostost le preveč umetna, ta sladkobna dobrota in solzljiva vedrost le prečesto — manira.

Pesniški izraz se razblinja zaradi svoje baročne simbolike (n. pr.: „In tedaj zledene rože njegovih nebeških čuvstev“, 31). Ljubi po večini blede, mehke barve, ki utrujajo radi preobilice enakih primer in okraskov. Iskana primera, ki sicer lahko učinkuje, ob pogostem ponavljanju, čeprav v drugi zvezi, izgubi svojo lepoto. N. pr.: Župnik „dela žametne kretnje“ (25), pršivec „je kakor žamet“ (30), „po žametastem, sinjem dežju“ (31), tišina kakor „neviden žamet“ (83), „v žametasti sinjini sence.“ (91), „v žametnem mraku“ (101), „sence njenih dolgih trepalnic leže kakor žamet“ (137); sinje so: oči, dež, dim, cerkev, obrisi cerkva, obraz, nebo, žile, griči, pomladno jutro, pobožnost, poslikana vojašnica, rože, trakovi, vaze itd. Poslednje pa je bolj krivda

prevajalcev, ki sta dosledno prekrščevala lepo modro barvo v pesniško-papirnato sinjino, ki prav radi tega, ker jo v življenju tako redko rabimo, vzbuja pozornost ob prepogostem ponavljanju.

Ker ne znam flamsko, sem primerjala slovenski prevod z nemškim (prevedel Peter Mertens, Insel-Verlag, Leipzig. 1930), ki je mogoče svobodnejši, katerega učinka pa slovenski ne dosega. Saj ni glavno, da se prevajalec dosledno ravna po originalu in suženjsko prevaja besedo za besedo, temveč, posebno pri liriki, kamor prištevam v precejšnji meri tudi „Župnika“, da vzbudi isto občutje, isto doživetje. Tako delo zahteva od prevajalca pesniške tvornosti in popolnega razumevanja avtorjevih fines kakor tudi fines slovenskega jezika. Drugače se lahko primeri, da prelije najtanjši ritem v banalno prozo.

Najbrže si je tudi avtor dovolil nekaj primer, kakor: „Rahel veter, hladen kot hruška“ (141), toda večina teh primer se v nemščini lepo čita, dočim so v slovenščini stilistično nemogoče. N. pr.: „leichter Dunst... blau und zart wie Pflaumenhauch“ — „lahna koprena, ... sinja in nežna kakor nadah sliv (30); „die Pflaumenbäume jauchzen beinahe rot“ — „slive ukajo rdeče“ (42); „ist um alle Dinge eine pfirsichweiche Stille gewachsen“ — je „zrasla tišina kakor breskvast puh“ (83); „und sieht bittersüß auf die schönen Blumen“ — „zre grenko-sladko lepo cvetje“ (90); „Dort hängen wohl die meisten Madonnen, mit Namen wie Rosenduft“ — „Tam visi pač največ Madon, z imeni kakor vonj vrtnic“ (115); „Ihr Leben war eine goldene Musik, belauscht im klingenden Lichte der Gegenwart Gottes in ihr“ — „Njeno življenje je bilo zlata godba, katero posluša v zveneči luči božje pričujočnosti v sebi“ (139); „die, jeder wie eine feurige Zunge, einen schwellenden Ton von sich geben“ — „ki zvone opojno kakor ognjene (154) vrtavke“ itd. Iz jezikovnih so se rodile včasih tudi pomenske nerodnosti. N. pr.: „wie kostbare Zauberbücher und schlafende Kräfte“ — „kot dragocene čarobne bukve in speče sile“ (17); „Das sein Herz mit Honig überschüttet“ — „Obda srce z medom“ (49); „Barbara ist für Leontine zu einer tröstenden Salbe geworden“ — „Postala je Leontina [tiskovna pomota?] kakor hladeče mazilo“ (74); „dann würde mein Herz noch immer sein wie eine Rose, die fromm ihre schönsten Düfte zu Dir sendet“ — „bo moje srce še vedno *Tvoje* kakor vrtnica, ki pobožno pošilja k Tebi svoje vonje“ (100); „Es ist die Stunde, da ein Garten von Lampen aufblühen wird“ — „V tej uri bo zažarel vrt luči“ (112); „ein Teller mit der Flucht nach Ägypten muss geleimt werden“ — „kjer je treba zalepiti neki krožnik z begom v Egipt“ (116). Nepoznanje jezika kažejo tudi take-le tvorbe: Vera je „darilo, nadarjenost“ (97, nem. „ein Geschenk, eine Gabe“); „Kaj li je spalo v njem?“ (138); „Katere duša ga je cvetno (!) obdajala“ (156, nem. „deren Seele ihn blühend umgab“); kopičenje besede „kakor“; za nikalnico akuzativ: „si ne upa ... odrezati vse upanje in hrepenenje“ (84) i. dr. Oprema je lepa. *Marja Boršnik.*

Žgeč Franjo: Ali spolna vzgoja res ni potrebna? Založba in tisk Ljudske tiskarne, d. d. v Mariboru. 1931. Cena 8 Din.

V tej knjižici, ki z Uvodom vred obsega 96 strani osmerke, pisatelj v obliki dvogovora s svojo soprogo razpravlja o spolni vzgoji. Vir vsega zla, ki ga toliko srečavamo v spolnem življenju današnje družbe, je v tem, da je „spolna vzgoja pomanjkljiva ali popolnoma zavožena“, ali drugače rečeno,